

նորէն իր հին մտածելու ուղղութեամբը ման-
գաղին ծայրերը սրել կուտայ եւ եզներու ու-
ժին վրայ երգում է՝ ինչ: Նահապետական
փափաքի աշխատուած ջանքով մը ստակները
ամբողջ արտերու վերածեր է. նոր խորհրդա-
ծութիւն մը աւելի հեռուն բան չէ գտեր շա-
հագործելու ու նորը բոլոր իր առաւելութիւն-
ներովը հինին վրայ բան մը չէ բերեր աւելի
շանեկան, աւելի՝ օգտաւատ: Սա ըմբռնումովը
թէ միայն Ամերիկա դրամ տուա մեզի առատ՝
անմիջական տխուր տկնարկով մը կը հասկը-
նանք թէ դրամին ու բարոյական այդ ահա-
զին փնտնելուն որ դարձողը գտաւ իր տանը
մէջ, իր գիւղին մէջ, այն փիղիքական փնտ-
նելուն, որ Ամերիկա մեզի խրկեց մատները
ծեռքէն, ամբողջ, ծեռքը դաստակէն պակաս
անգամագուրկներ ու մանաւանդ թորախտա-
ւորներ, խելքը գլուխը եկածի համոզումով

կ'ըմբռնենք թէ դրամը՝ միայն անպէտ դրամը՝
որչա՞փ պակաս փոխարինութիւն էր որ ըրաւ
մեզի, ու կը խորհիմ թէ որքա՞ն միամիտ
պիտի համարուէր ա՛ն որ ասկէ 5-6 տարի
առաջ կանխորոշութեամբ անցողակի մէկ քանի
թուանշաններով մեր գեղջուկին ըսէր թէ իր
պանդխտութիւնը օգուտէ աւելի փնտսի պիտի
նստէր իրեն, նախատուողի մը գէշ դէմքովը
անշուշտ՝ ահագին հայոյանք մ'ալ երեսիդ
պիտի զարնէր:

Դուք ալ ինձի հետ սա մեր դաշտեցիները
քիչ մը բազերու չէ՞ք նմանցներ որ զիտը կը
մտնեն, մինչեւ յատակը կ'իջնեն ու երբոր
ցամաք կ'եւլեն, վրանին կաթիլ մը ջուր չի
մնար՝ ճնիէն զատ որ կտուցներնէն կը կախուի,
ճնի՛ն միայն՝ փորին համար ու ստամոքսին
համար: (1)

Նարբերդ, 1895

ՍՊԱՍՈՒՄ

Ի՛նչ սքիսուք, այսօր հա՛րս մը մեռեւ է,
Ու ձայն մ'իցնպէս որ օդին մէջ հնչում
Կ'երկնայ պահ մը, կը ձայնէ հեռուն
Եւ կամ գոյն մը որ սակաւ ինքնիմէ

Կը գտնուի մաքա՛ծ, կ'անցնի երկինքէն,
Նոյն գոյնին, ձայնին գացած ուղիով
Հե՛տ մը, երեւոյ՞ք մ'անցած ապահով,
Գի՛ծ մը կը մընայ բաւական ասե՛ն:

Հոգակոյսին նոր մեռնողին վրայ
Ուր դեռ արեւը իրկում չէ բերած,
Ուր ոսքի հետքեր՝ նաեւ արտասուաց,
Կեանքի հոս մը բարձր դեռ կը բրբռայ՝

Իրնութեան ծոցէն, վերեւէն զրարք,
Ըսպատումով գուր, յոյսով կամաւոր,
Աչքը կը սպասէ ընդ երկար անոր՝
Կոտորած բանին ետեւէն անբարք:

(1) Այս ֆարձակ էջն՝ ու երկու քերթուած.
ներս Աւուհաբ կանչեցի մեծատաղանդ զրազե-
տին առաջին փորձերէն են, 1895ին Պոլիս հրա-
տարակոտող «Ծաղիկ» հանդէսի տնօրէնին
ղրկուած եւ որ անտիպ մնացած են: Ծ. Ն.

Եւ գոյներն ամեն, երբ պահանջն անբիծ
Կը վառին կ'անցնին հանդարտ, սխաղին՝
Վերջալոյսին կամ մեջէն երկրնին՝
Աչքը հանապազ նայումսն անբախիծ

Վեր կը վերցրնէ ու ամպէն անդին
Անկէ արտասուք՝ բռնակած կրակ
Անվերջ հայեացքով, դողով մը բարակ
Կը սպասէ անոր, կոտորած բանին:

1895 փետ. 7

★ ★ ★

ՀՈԳԻՒՍ ՀԱՄԱՐ

Սասկալի է գիշերն երբ այն
Ծառերն ունին սօսափիւն, ձայն,
Շուն մ'ալ յանկարծ մի փողոցէ
Դեպ լուսնական կը կաղկանձէ:

Յանախ կ'ուզեմ երգ մը լրսել
Քրնարի կամ հովիւն անբիւ.
Երգ մ'որ անխօս զործիքն հանէ
Կամ ձեռքը նուրբ երգահանէ.

Ջութակին հեծն աղետող, բաւ,
 Երգն անիւին տրտաբարաւ
 Որ դաւեսին մեջ սայլը գեղջուկ
 Ակօսելով կ'երգէ ողբուկ:

Ա՛հ, նոյն ախորժն հոգւոյս կ'ազդեն
 Մարդու, փայտի ձայնն անբզգայ,
 Երգ մ'որ աղիքն հանէ իրմէն,
 Երգ մ'որ սիրուն շրթներ կ'երգեն:

Անուննչ մետաղն, իրն անհոգի
 Որոնք՝ անխօս ցաւի, հոգի
 Արտայայտան միջոց եղած
 Իրենց մեջէն բան մ'արտասուաց

Կուտան լրոին՝ երգին, ձայնին
 Ու կը կրկնեն ինչ որ հոգին
 Մարդուն՝ կ'ըսէ իրենց կամաց,
 Ա՛յս, բախմութիւն, վիշտ մը սխրած

Կ'ազդեն սրտիս, անոնք անտո՛ւնչ՝
 Որ շրթունքի, մասի մը մունջ
 Լոկ հպամաքը կ'ըսեն մարդուն
 Ըզգացումներն, յոյզերն անհուն:

Իրենց մեջէն շեւտ մը ազդու
 Ըզգայնութեան, սրտի, հոգու՝
 Բողոք մը խոր կը յայտնեն բաց
 Յուզման, վշտի կամ հրնուանաց,

Որ անտեսուց, անգիտակից,
 Համակերպող բզգացման կից՝
 Կ'եղանակեն նրազ մ'աննիւր,
 Նրազ մ'ուրախ, բախմի մ'անտուտ:

Յանախ հոգիս երգ մը կ'ուզէ՝
 Ըլլայ իրաւ կամ երազէ,
 Հոգին երգը, երգն անուշին
 Որ նրազէ հուրի կամ ճիւղ:

..

Ահուելի է գիշերն երբ, ա՛հ,
 Շուն մը ոռնայ ու բողու ան,
 Եւ անդէն ալ աշնան մի հով
 Երգէ, պոռայ ժայռերուն ֆով:

95 փետ. 10

ՌՌԻՔԷՆ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

